

Долбнєва Д.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
факультету управління фінансами та бізнесу,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ

Важливою складовою фінансово-економічної діяльності будь-якого підприємства є розрахунки з контрагентами. Вони нерозривно пов'язані з вхідними та вихідними грошовими потоками, які складають основу процесу забезпечення безперервної діяльності суб'єктів господарювання. Затягування строків отримання платежів та погашення зобов'язань приводить до сповільнення операційного циклу та зниження ділової активності підприємства.

Тема розрахунків з контрагентами на рівні методології обліку розглядалась провідними вітчизняними науковцями серед яких: Ф.Ф. Бутинець, Г.В. Власюк, М.А. Козоріз, С.Ф. Голов, О.С. Кравченко, Є.В. Мних, А.С. Барановська, О.М. Петрик, І.Б. Садовська та інші. Проте, ряд питань досі залишаються недостатньо вивченими, що зумовлює актуальність даної теми.

Слід зазначити, що облік розрахунків з контрагентами є найважливішою ділянкою бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємств. За допомогою розрахунків можна спрямувати та забезпечити підприємства сировиною, матеріалами, паливом, тарою, а також здійснити реалізацію готової продукції.

Основними завданнями обліку розрахунків з контрагентами є: формування повної й достовірної інформації про стан розрахунків; забезпечення інформацією, необхідної внутрішнім й зовнішнім користувачам бухгалтерської звітності; контроль за дотриманням договірних форм розрахунків з контрагентами; контроль за станом дебіторської й кредиторської заборгованості; своєчасне звірення розрахунків з дебіторами й кредиторами для виключення простроченої заборгованості; контроль за вірним визначенням кількості, якості, вартості товарів, що надійшли, своєчасне і якісне оформлення документів; контроль за своєчасним і повним оприбуткуванням товарів; контроль за здійсненням своєчасних і правильних розрахунків з контрагентами.

Кредиторська та дебіторська заборгованість складають суттєву частку відповідно оборотних активів і поточних зобов'язань підприємства – в деяких галузях до 40-50%, а це означає, що достовірність цих показників необхідна для забезпечення достовірності фінансової звітності в цілому [3].

Аналіз ситуації на підприємствах України свідчить про необхідність широкого впровадження дієвого внутрішньогосподарського контролю за розрахунками з контрагентами. Це забезпечить управлінський персонал достовірною й максимально повною інформацією про стан, структуру та

динаміку відносин з контрагентами і допоможе правильно визначити основні напрямки діяльності та завдання, які постають перед підприємством.

Важливою складовою процесу оперативного та якісного управління підприємством є документування обліку розрахунків з контрагентами. Якщо на підприємстві не налагоджено документообіг розрахунків з контрагентами тоді управління взагалі неефективне, оскільки зростає ймовірність штрафних санкцій через несвоєчасність сплати постачальникам або оприбуткування матеріалів, не контролюються дії матеріально відповідальних осіб, що загрожує інформаційній безпеці та знижує прибуток підприємства [2].

Несвоєчасні розрахунки формують заборгованість між виробником і споживачами продукції, ведуть до несвоєчасних виплат готівкою в рахунок заробітної плати, що викликає невдоволення працюючих та погіршує соціальне становище. Саме тому необхідно удосконалити облік розрахунків підприємства з контрагентами шляхом впровадження наступних заходів:

1) проводити інвентаризацію розрахунків з контрагентами, яка повинна здійснюватись один раз у квартал. Інвентаризація розрахунків направлена на підтвердження правильності сум заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку. Інвентаризація проводиться шляхом перевірки та документального підтвердження наявності та стану зобов'язань по розрахунках з контрагентами;

2) згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку, на позабалансовому рахунку 03 «Контрактні зобов'язання» розробити методику обліку зобов'язань і прав за підписаними договорами в розрізі контрагентів та замовлень, з використанням субрахунків «Передбачувані платежі за договорами підписаними», «Очікувані надходження за договорами підписаними». Це дозволить підвищити контроль за їх виконанням, та забезпечить облік даних про потенційні платежі і надходження. При настанні першої події за договором бухгалтер володітиме повною інформацією за договірними зобов'язаннями, що дозволить достовірно і своєчасно оформити первинні документи;

3) здійснювати ретельний відбір контрагентів шляхом детального вивчення їх ділової репутації та надійності фінансового становища;

4) проводити аналіз кредиторської заборгованості за видами утворення та датами утворення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів щодо її стягнення;

5) контролювати прострочену кредиторську заборгованість, так як в умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції;

6) провести повну автоматизацію обліку розрахунків з контрагентами, яка дозволить визначити найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості, проводити взаємозаліки заборгованості, своєчасно здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості;

7) продумане використання субконто для запису повної інформації щодо розрахунків з постачальниками і підрядниками створює умови для здійснення оперативного та ретроспективного аналізу, проведення перспективного

аналізу та прогнозування позикового капіталу для підвищення контролю на всіх рівнях та етапах та здійснення гнучкого виробничо-фінансового менеджменту [1].

Отже, облік розрахунків з контрагентами є найважливішою ділянкою бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємств. Запропоновані заходи щодо оптимізації обліку розрахунків з контрагентами дозволять, на нашу думку, не тільки удосконалити організацію аналітичного обліку розрахунків з контрагентами, а й сприятимуть ефективному управлінню ними.

Список використаних джерел:

1. Басюк А. Удосконалення аналітичного обліку розрахунків з контрагентами в умовах його автоматизації / А. Басюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/32_PRNT_2013/Economics/7_149014.doc.htm
2. Власюк Г. В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками / Власюк Г. В. // Держава та регіони. – 2009. – № 5. – С. 40-44.
3. Зеленко С. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги / Зеленко С. В. // Економічні науки. – 2014. – № 11 (41). – С. 65-71.
4. Маркус О. В. Напрями удосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками як інструмента контролю платоспроможності підприємства / О. В. Маркус, І. О. Романюк // Ефективна економіка: Електронне наукове фахове видання. – 2014. – № 5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3024>

Литвиненко Е.І.

*аспірант кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗАПАСІВ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ НП (С)БОДС

Україна в світлі світових глобалізаційних процесів здійснює активну політику щодо адаптації вітчизняного законодавства до загальноприйнятих норм у міжнародній практиці. Це стосується багатьох сфер, зокрема і сфери державних фінансів. Прийняті відповідно до Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 рр. [6] Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку в державному секторі (НПСБО) регламентують облік у розрізі різних об'єктів і відповідають в переважній частині міжнародним стандартам. Трансформація має досить масштабний характер і охоплює перегляд укрупнених об'єктів обліку, виникнення нових об'єктів обліку в державному секторі. Так, серед активів бюджетних установ на даний час виділяють необоротні активи та оборотні